

УДК 330.341.1:631.14

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-3-15>

Журбенко Н.М.

старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Сумський національний аграрний університет

Nataliia Zhurbenko

Sumy National Agrarian University

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

THEORETICAL ASPECTS OF DETERMINING THE PRODUCTION POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Анотація. У статті досліджується багатогранне поняття виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств. В процесі дослідження встановлено актуальність вивчення виробничого потенціалу, а також необхідність подальших досліджень. Акцентовано увагу на доцільності використання сучасних агрономічних, соціально-економічних та моделей агроекологічних зон, що дозволяють визначити певні підтипи виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств. Визначено основні підтипи виробничого потенціалу, а також зазначені бази їх формування. Досліджено вплив виробничого потенціалу на різні аспекти діяльності сільськогосподарського підприємства. Визначено фактори, що впливають на виробничий потенціал, а також перелік основних індикаторів для визначення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства. Запропонована послідовність факторів та їх індикаторів визначення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства. Встановлено наявність етапів послідовності розрахунку показників, що використовуються для вимірювання виробничого потенціалу при виробництві сільськогосподарської продукції: визначення агрокліматичного потенціалу, визначення розриву у врожайності, визначення темпів зростання врожайності та механізмів їх досягнення. Запропоновані практичні напрямки підвищення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: сільське господарство, сільськогосподарське підприємство, сільськогосподарська продукція, виробничий потенціал, підтипи виробничого потенціалу, індикатори виробничого потенціалу, виробничі ресурси, сталий розвиток, соціально-економічний розвиток, екологія.

Abstract. The article explores the multifaceted concept of the production potential of agricultural enterprises. During the research, the relevance of studying production potential and the necessity for further investigations are established. Emphasis is placed on the expediency of utilizing modern agronomic, socio-economic, and agroecological zone models, allowing the identification of specific subtypes of production potential for agricultural enterprises. The main subtypes of production potential are defined, along with the bases for their formation. The impact of production potential on various aspects of agricultural enterprise activities is examined. Factors influencing production potential and a list of key indicators for determining the production potential of agricultural enterprises are identified. A proposed sequence of factors and their indicators for determining the production potential of agricultural enterprises is presented. The existence of stages in the sequence of calculating indicators used to measure production potential in agricultural production is established, including the determination of agroclimatic potential, identification of yield gaps, determination of yield growth rates, and mechanisms for their achievement. Practical directions for enhancing the production potential of agricultural enterprises are suggested.

Keywords: agriculture, agricultural enterprise, agricultural production, production potential, subtypes of production potential, indicators of production potential, production resources, sustainable development, socio-economic development, ecology.

Постановка проблеми. Глибоке розуміння виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств має важливе значення для планування продовольчої безпеки, прийняття інвестиційних рішень, порівняльного аналізу та формулювання політики в аграрному секторі.

Вивчення виробничого потенціалу стає необхідністю через складну природу сільського господарства та його вирішальну роль у національній економіці. Це необхідно як з економічних, так і з соціальних та екологічних причин. Розуміння виробничого потенціалу дозволяє ефективно розподіляти ресурси, максимізувати виробництво та зменшити шкоду для навколишнього середовища. Застосовуючи наукові методології та економічний аналіз, сільськогосподарські підприємства можуть оптимізувати свою діяльність, зменшити відходи та забезпечити стале виробництво.

Вивчення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств є надзвичайно актуальним з

кількох причин. Так, оцінка виробничого потенціалу на рівні господарств чи громад, дає уявлення про очікувані обсяги виробництва сільськогосподарської продукції та доступність продовольства, що в свою чергу допомагає планувати як регіональну так і національну продовольчу безпеку в цілому, а також експортні можливості країни.

Знання виробничого потенціалу спрямовує бізнес та уряди щодо розподілу ресурсів, таких як земля, обладнання, інфраструктура, фінанси та інновації. Це визначає можливості для зростання; моніторингу розривів у прибутковості та встановлення цілей для покращення діяльності підприємств, чи галузей сільського господарства; сприяє формуванню політики щодо землекористування, впровадження технологій, субсидій, торгівлі тощо ґрунтується на розумінні поточного та досяжного рівнів виробництва. В цілому ж, розуміння потенціалу врожайності для різних культур на певних територіях допомагає у плануванні площі посівів та сівозмін.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що нині відсутнє комплексне методичне забезпечення аналізу виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства та ефективності його використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств є актуальною темою як серед вітчизняних науковців, так і закордонних дослідників. Так, Карась Ю. [11] в своїх дослідженнях вивчає теоретичні аспекти поняття «виробничий потенціал» аграрного підприємства. Інші вітчизняні науковці, такі як: Волкова Н., Неберя К., Лещева А. [7], Єкімов С., Сокол І., Королук Т., Масенко А., Гранкіна Н. [8] досліджують особливості формування потенціалу сільськогосподарських підприємств. При цьому Кочетков О., Афанасова Ю. [5], Должанський І.З., Загорна Т.О., Удалих О.О., Герасименко І.М., Ращупкіна В.М. [10], Балко С., Алієв С. [1], Олійник Т.І. [12] досліджують механізми управління ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств та їх формування. Нарощування виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства шляхом підвищення мотивації його працівників в своїх наукових працях досліджують Єкімов С.В., Ткаченко В.А., Войт С.Н., Завгородній К.В., Заяць О.І. [9]. При цьому наукові праці закордонних дослідників, таких як Farrell M.J. [3], спрямовані на вимірювання виробничої ефективності; дослідження розривів врожайності сільськогосподарських культур здійснюють Lobell D.B., Cassman K.G., Field C.B. [6]; дослідження глобальних агроекологічних зон проводять Fischer G. та ін. [4].

Проте питання виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства та ефективності його використання потребують досить глибоких подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення теоретичних аспектів виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств, визначення його основних типів, а також дослідження факторів впливу та індикаторів, які дають змогу визначити стан виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства.

Вклад основного матеріалу дослідження. Сільське господарство, як фундаментальна основа життєзабезпечення людини, відіграє ключову роль у вирішенні глобальних проблем, таких як продовольча безпека, економічний розвиток, екологічна стійкість та інші. У контексті сільськогосподарських підприємств розуміння виробничого потенціалу має першорядне значення.

Виробничий потенціал сільськогосподарського підприємства – це його реальна здатність виробляти конкуренто-

спроможні товари та послуги. Він являє собою сукупність взаємодіючих виробничих, трудових та інших ресурсів, що знаходяться в розпорядженні підприємства [8; 9].

Згідно з економічною теорією, знання виробничого потенціалу дозволяє підприємствам оптимізувати розподіл виробничих ресурсів, а урядам – розробляти заходи, які максимізують галузеві та національні результати. На рівні підприємства прогаліни в технічній ефективності можна виявити, порівнюючи фактичну врожайність з досяжною. Це дозволяє здійснювати цілеспрямовані інвестиції в технології та навички для підвищення продуктивності [3, с. 255–257].

Науковим товариством розроблено досить багато моделей, завданням яких є визначення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств та на їх основі територій, регіонів і країни в цілому.

Так, з макроекономічної точки зору, агрономічні моделі допомагають прогнозувати наявність пропозиції та потреби в продовольчій безпеці в різних географічних регіонах. Оцінки виробничого потенціалу впливають на політику у сфері торгівлі, зберігання та розподілу [2].

Моделі агроекологічних зон (АЕЗ) відображають біофізичну врожайність сільськогосподарських культур на основі ґрунту, рельєфу, клімату та інших природних факторів. Це визначає агрокліматичний потенціал максимальної врожайності для певної території [4].

Соціально-економічні моделі також оцінюють розриви у врожайності, що виникають внаслідок доступу до ринку, інфраструктури, кредитування, впровадження технологій та інших чинників, на які впливає політичне середовище [6, с. 182–195].

Отже, виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств охоплює цілий ряд вимірів. Загалом, його можна поділити на наступні підтипи (табл. 1).

Як бачимо із приведених даних, вплив виробничого потенціалу є багатограним, впливаючи на різні аспекти діяльності сільськогосподарського підприємства, економіку та суспільство:

– Економічний вплив: глибоке розуміння виробничого потенціалу призводить до збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, генерування доходів та економічного зростання. Збільшення виробництва сприяє покращенню торговельного балансу країни в цілому за рахунок експорту. Управління економічним потенціалом переслідує досягнення стратегічних цілей розвитку сільськогосподарського підприємства і спрямоване на забезпечення його ринкової стійкості.

– Соціальний вплив: покращення виробничого потенціалу сприяє забезпеченню продовольчої безпеки, створенню робочих місць та зниженню рівня бід-

Таблиця 1 – Підтипи виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства

Підтип	Опис
Земельний потенціал	Ґрунтується на фізичних характеристиках землі, включаючи якість ґрунту, топографію та кліматичні умови, придатні для вирощування сільськогосподарських культур або тваринництва.
Технологічний потенціал	Стосується впровадження сучасних сільськогосподарських технологій і залежить від таких факторів, як техніка, точне землеробство та сучасні засоби виробництва.
Економічний потенціал	Тісно пов'язаний з фінансовими ресурсами, управлінськими навичками та інвестиційною спроможністю підприємства.
Ринковий потенціал	Здатність підприємства виходити на ринки, торгувати на внутрішньому та міжнародному ринках та задовольняти споживчий попит.
Потенціал сталого розвитку	Ґрунтується на екологічних міркуваннях, оцінює практики, які зменшують негативний вплив на навколишнє середовище, сприяють стійкості та забезпечують довгострокову життєздатність.

Джерело: сформовано автором на основі [7; 11]

ності, тим самим сприяючи соціальному розвитку та стабільності.

– Вплив на навколишнє середовище: сталі методи ведення сільського господарства, що впливають з вивчення виробничого потенціалу, зменшують деградацію ґрунтів, забруднення води та викиди парникових газів, зберігаючи навколишнє середовище для майбутніх поколінь.

Для будь-якого сільськогосподарського підприємства виробничий потенціал – це максимальна кількість сільськогосподарської продукції, наприклад, рослинництва або тваринництва, яка може бути вироблена за ідеальних умов. Це, по суті, верхня межа того, чого підприємство може досягти в плані виробництва [11].

На зазначений потенціал впливає значна кількість факторів: фізичні, технологічні, фінансово-економічні, інфраструктурні та логістичні, регуляторні, сталого розвитку тощо. Враховуючи зазначені фактори, підприємство повинне створити власну систему моніторингу виробничого потенціалу, на основі відповідних індикаторів виробничого потенціалу [7; 8].

Перелік основних індикаторів для визначення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства представлено в табл. 2.

Так, до фізичного фактору, який впливає на виробничий потенціал сільськогосподарського підприємства, відносимо такі індикатори, як: якість ґрунту, рельєф, клімат та наявність води. Різні культури та види тварин процвітають за певних умов, які і визначають види сільськогосподарської діяльності, якими можна займатися.

До технологічних індикаторів відносимо наступні: використання сучасних сільськогосподарських технологій, обладнання та засобів виробництва, ефективний контроль шкідників і хвороб, використання досягнень селекції та генетики сільськогосподарських культур та худоби.

Фінансово-економічні індикатори, це: наявність фінансових ресурсів, інвестиції в підприємство, доступ до ринків, кваліфікована робоча сила тощо.

Добре функціонуючий ланцюг постачання, транспортна та логістична інфраструктура, доступ до споживачів, наявність систем зрошення та технологій, мають важливе значення для реалізації виробничого потенціалу. На їх основі і базуються інфраструктурні та логістичні індикатори.

До регуляторних відносимо закони та підзаконні акти, урядові постанови, внутрішня регламентуюча документація, стандарти та регламентуюча документація.

Індикатори сталого розвитку базуються на цілях та завданнях сталого розвитку, заходах з охорони довкілля, адаптації до зміни клімату та негативних погодних явищ.

Важливо зазначити, що виробничий потенціал є теоретичним максимумом, і фактичне виробництво може бути нижчим за цей рівень через різні проблеми та обмеження. Сільськогосподарські товаровиробники працюють над оптимізацією цих факторів, щоб досягти, наприклад, максимально можливої врожайності, зберігаючи при цьому стійкі та екологічно відповідальні практики.

В цілому ж послідовність факторів та їх індикаторів визначення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства нами запропоновано нижче (рис. 1).

Досліджуючи послідовність розрахунку показників, що використовуються для вимірювання виробничого потенціалу, наприклад, при виробництві рослинницької продукції, слід зазначити, що існує певна кількість етапів. У нашому випадку спочатку визначається агрокліматичний потенціал врожайності, тобто максимальна врожайність, яка може бути досягнута в окремо взятій місцевості на основі температури, кількості опадів, якості ґрунту (бонітету), рельєфу та інших природних умов.

Наступним етапом визначається розрив у врожайності, тобто різниця між фактично досягнутою врожайністю та агрокліматичним потенціалом врожайності.

Далі визначаються темпи зростання врожайності, тобто прирости врожайності завдяки технологіям, інвестиціям та вдосконаленню виробничих практик. За допомогою оптимальних методів ведення сільського господарства та факторів виробництва можна зменшити розрив між фактичною та потенційною врожайністю. Такі показники, як темпи зростання врожайності та загальна продуктивність факторів виробництва, є критеріями ефективності застосування відповідних технологій.

Завершуючим етапом є визначення загальної продуктивності факторів виробництва – показника ефективності сільського господарства, що відображає загальний обсяг виробництва відносно земельних ресурсів, трудових ресурсів, капіталу та матеріальних ресурсів.

Таблиця 2 – Основні індикатори для визначення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства

Індикатор	Характеристика
Якість земельних ресурсів	Тип ґрунту, родючість та придатність для вирощування різних культур
Кліматичні умови	Опади, температура та придатність для вирощування сільськогосподарських культур
Вибір культур	Вибір культур на основі агроекологічних умов та ринкового попиту
Впровадження технологій	Використання передових інструментів, техніки та методів точного землеробства
Ресурсоефективність	Ефективне використання води, енергії та інших ресурсів
Боротьба зі шкідниками та хворобами	Стратегії боротьби зі шкідниками та хворобами
Доступ до ринку	Доступ до внутрішніх та міжнародних ринків
Регуляторне середовище	Урядова політика, правила торгівлі та природоохоронне законодавство
Інфраструктура та логістика	Наявність іригаційних, логістичних, транспортних та переробних потужностей
Стійкість до зміни клімату	Стратегії адаптації для пом'якшення наслідків зміни клімату
Генетика сільськогосподарських культур і тваринництва	Використання поліпшених сортів сільськогосподарських культур і порід тварин

Джерело: сформовано автором на основі [7; 8]



Рисунок 1 – Основні фактори та індикатори визначення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства

Джерело: побудовано автором з використанням [7; 8; 11]

Таким чином, оцінка виробничого потенціалу має вирішальне значення для планування, прийняття рішень і моніторингу по всьому ланцюжку створення вартості в сільському господарстві. Вона безпосередньо впливає на доступність продовольства, доходи сільськогосподарських підприємств, торгівлю та розподіл ресурсів.

Для збільшення власного виробничого потенціалу, сільськогосподарські підприємства можуть зосередитися на наступних напрямках:

– Ефективне використання ресурсів – оптимізація використання наявних сільськогосподарських угідь, води та інших ресурсів з метою максимізації обсягів виробництва при мінімізації витрат.

– Впровадження інноваційних та ресурсозберігаючих технологій – впровадження передових технологій, таких як точне землеробство, може допомогти підвищити продуктивність і зменшити кількість відходів.

– Дослідження ринку та планування – розуміння споживчого попиту та ринкових тенденцій може допомогти сільськогосподарським підприємствам приймати обґрунтовані рішення про те, що виробляти і як розподіляти свою продукцію.

– Інвестиції в людський капітал – мотивовані та кваліфіковані працівники мають важливе значення для збільшення виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства. Навчання та заохочення можуть допомогти підвищити ефективність та продуктивність праці працівників.

– Сталі практики – впровадження екологічно чистих та соціально відповідальних практик може не лише допомогти сільськогосподарським підприємствам відповідати нормативним вимогам, але й покращити власну репутацію та доступ до нових ринків, в т.ч. і зовнішніх.

– Співпраця та партнерство – співпраця з іншими зацікавленими сторонами, такими як постачальники, дистриб'ютори та науково-дослідні установи, може допомогти сільськогосподарським підприємствам отримати доступ до нових ринків, технологій та знань.

Зосередившись на цих напрямках, сільськогосподарські підприємства можуть підвищити свій виробничий потенціал і сприяти зростанню та розвитку аграрного сектору економіки України.

Висновки з проведеного дослідження. Виходячи з проведеного дослідження можемо стверджувати, що дослідження та підвищення ефективності виробничого

потенціалу сільськогосподарських підприємств є фундаментальною передумовою забезпечення продовольчої безпеки, економічного зростання та екологічної стійкості нашої держави в цілому.

Використання агрономічних та соціально-економічних моделей при здійсненні поглибленого аналізу виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств може надати важливу інформацію про наявні розбіжності у врожайності між географічними регіонами, підприємствами та розмірами господарств, тобто наявністю у них площі сільськогосподарських угідь. Така інформація може допомогти прийняти ефективні управ-

лінські, інвестиційні, соціальні рішення, спрямовані на підвищення продуктивності, забезпечення продовольчої безпеки та покращення доходів сільського населення. При цьому багатовимірне розуміння механізму формування, наприклад, розривів у врожайності та показників продуктивності має вирішальне значення.

Зосередившись на ключових напрямках, сільськогосподарські підприємства можуть підвищувати свій виробничий потенціал для досягнення власних цілей господарювання, що в свою чергу призведе до більш безпечного та сталого їх розвитку, розвитку сільських територій та національної економіки в цілому.

Бібліографічний список:

1. Balko S., Aliev S. Improving the management of agricultural enterprises potential Interactive science. 2019. DOI: <https://doi.org/111-4.10.21661/r-91230>
2. FAO. Agro-Ecological Zoning Guidelines. *FAO Soils Bulletin 73*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 1996.
3. Farrell M.J. The Measurement of Productive Efficiency. *Journal of the Royal Statistical Society (Series A)*. 1957. № 120(3). P. 253–281.
4. Fischer G. et al. Global Agro-Ecological Zones (GAEZ v3. 0) – Model Documentation. Laxenburg, Austria and FAO, Rome, Italy. 2012.
5. Kochetkov O., Afanasova J. Formation the mechanism of resource management of potential of agricultural enterprises. *The economic discourse*. 2020. DOI: <https://doi.org/117-2510.36742/2410-0919-2020-2-12>
6. Lobell D.B., Cassman K.G., Field C.B. Crop Yield Gaps: Their Importance, Magnitudes, and Causes. *Annual Review of Environment and Resources*. 2009. № 34(1). P. 179–204.
7. Volkova N., Neberja K., Leshheva A. Features of formation of potential of agricultural enterprises. *Priazovsky Economic Bulletin*. 2019. № 5(16). DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-6>
8. Yekimov S., Sokol I., Korolyuk T., Masenko A. and Grankina N. Building the potential of an agricultural enterprise. *IOP Conference Series : Earth and Environmental Science*. AGRITECH-IV. 2020. DOI: <https://doi.org/10.1088/1755-1315/677/2/022075>
9. Yekimov S.V., Tkachenko V.A., Voit S.N., Zavgorodniy K.V., and Zayats O.I. Increasing the Production Potential of an Agricultural Enterprise by Increasing the Motivation of its Employees. *SHS Web of Conferences 93*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/20219304001>
10. Должанський І.З., Загорна Т.О., Удалих О.О., Герасименко І.М., Ращупкіна В.М. Управління потенціалом підприємства : навч. пос. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 362 с.
11. Карась Ю. Теоретичний зміст поняття «виробничий потенціал» аграрного підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-27>
12. Жмайлов В.М., Жмайлова О.Г., Бабицька О.О. та ін. Організаційно-економічні основи управління прибутком сільськогосподарських підприємств : монографія. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2014. 308 с.
13. Олійник Т.І. Управління виробничим потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.76>

References:

1. Balko S., Aliev S. (2019) Improving the management of agricultural enterprises potential Interactive science. DOI: <https://doi.org/111-4.10.21661/r-91230>
2. FAO. Agro-Ecological Zoning Guidelines. *FAO Soils Bulletin 73*. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, 1996.
3. Farrell M.J. (1957). The Measurement of Productive Efficiency. *Journal of the Royal Statistical Society (Series A)*. № 120(3), pp. 253–281.
4. Fischer G. et al. (2012) Global Agro-Ecological Zones (GAEZ v3. 0) – Model Documentation. Laxenburg, Austria and FAO, Rome, Italy.
5. Kochetkov O., Afanasova J. (2020) Formation the mechanism of resource management of potential of agricultural enterprises. *The economic discourse*. DOI: <https://doi.org/117-2510.36742/2410-0919-2020-2-12>
6. Lobell D.B., Cassman K.G. & Field C.B. (2009) Crop Yield Gaps: Their Importance, Magnitudes, and Causes. *Annual Review of Environment and Resources*, no. 34(1), pp. 179–204.
7. Volkova N., Neberja K., Leshheva A. (2019) Features of formation of potential of agricultural enterprises. *Priazovsky Economic Bulletin*, no. 5(16). DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-6>
8. Yekimov S., Sokol I., Korolyuk T., Masenko A. and Grankina N. (2020) Building the potential of an agricultural enterprise. *IOP Conference Series : Earth and Environmental Science*. AGRITECH-IV. DOI: <https://doi.org/10.1088/1755-1315/677/2/022075>
9. Yekimov S.V., Tkachenko V.A., Voit S.N., Zavgorodniy K.V., and Zayats O.I. (2021) Increasing the Production Potential of an Agricultural Enterprise by Increasing the Motivation of its Employees. *SHS Web of Conferences 93*. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/20219304001>
10. Dolzhanskyi I.Z., Zahorna T.O., Udalykh O.O., Herasymenko I.M., Rashchupkina V.M. (2006) Upravlinnia potentsialom pidpriemstva: navch. pos. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 362 p.
11. Karas Yu. (2022) Teoretychnyi zmist poniattia «virobnychiy potentsial» ahrarnoho pidpriemstva. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-27>
12. Zhmailov V.M., Zhmailova O.H., Babytska O.O. ta in. (2014) Orhanizatsiino-ekonomichni osnovy upravlinnia prybutkom silskohospodarskykh pidpriemstv: monohrafiia. Sumy: Sumskiy natsionalnyi ahrarniy universytet, 308 p.
13. Oliinyk T.I. (2020) Upravlinnia vyrobnym potentsialom pidpriemstva. *Efektivna ekonomika*, no. 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.76>